

Malované portréty hudebních přátel Hugo Boettingera¹

EVA PAULOVÁ

ABSTRACT: Painted portraits of Hugo Boettinger's musical friends

The painter, cartoonist and caricaturist Hugo Boettinger (1880–1934) had a deep friendship with Josef Suk and the members of the Czech Quartet, Václav Talich, Václav Štěpán and other musicians of the early 20th century. His love of music accompanied him from childhood and he and his wife hosted an interesting music salon in his apartment, and later his house. In addition to a number of well-known drawings, which he himself preferred to describe as cheerful rather than caricatures, he also painted many large-scale oil paintings of musicians as a renowned portraitist. They had a specific position in his portrait painting and were preceded by many studies, drawings and discussions with friends. They were not usually created as commissioned portraits, but from the painter's own wishes, often as gifts. Respect and admiration for the violinist František Ondříček was one of the first impulses to paint. In the artist's estate we can find a number of drawings and studies for the preparation of two of his seminal group portraits – The Czech Quartet and the painting The Artist and His Friends. Not all of the paintings are known or publicly available today, some of them are even documented only by photographs, unfortunately in black and white. This article presents a biography of the artist, who will celebrate the one hundred and tenth anniversary of his death at the end of 2024, catalogues these paintings and traces their genesis in surviving studies, correspondence and other sources.

KEY WORDS: Hugo Boettinger – Josef Suk – Czech Quartet – Music – Painting – Czech musical culture of the early 20th century

CONTACTS: PhDr. Eva Paulová, České muzeum hudby, Karmelitská 2/4, 118 00 Praha 1 – Malá Strana, e-mail: Eva.Paulova@nm.cz

Malíř a kreslíř Hugo Boettinger (1880–1934) žije v povědomí hudební veřejnosti především jako autor vtipných a břitkých karikatur a veselých kreseb. Méně známé je jeho dílo malířské. Vedle tematiky mládí a pohybu, jeho stěžejní životního inspirace, je věnováno portrétní tvorbě, ve které vynikají portréty jeho přátel mezi hudebníky. Ve svém celku jsou méně známé už proto, že, až na výjimky, nejsou přístupné veřejnosti.²

Pocházel z plzeňské umělecky, především výtvarně, nadané rodiny. Jeho děd působil jako malíř a kaligraf a otec Josef Böttinger byl významným fotografem a průkopníkem světlotis-

1 Tato studie vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum DKRVO 2024–2028/20.IV.d 00023272.

2 Vedle expozice Památníku Josefa Suka v Křečovicích byly některé obrazy v posledních letech vystaveny na výstavách *Dobrá pohoda české hudby aneb Dra Desideria vidění a proroctví o hudbě*, Národní muzeum – České muzeum hudby, 17. 12. 2004 – 6. 6. 2005; *Kronikář nových časů, malíř a kreslíř Hugo Boettinger (1880–1934)*, Západočeská galerie v Plzni, Galerie Masné krámy, 12. 10. 2016 – 8. 1. 2017.

ku. Otec také zpíval v Hlaholu a starší bratr Jindřich začal studovat na Akademii výtvarných umění, psal básně i hrál na housle. Ten bohužel, stejně jako druhý starší bratr Karel, zemřel předčasně v osmnácti letech na tuberkulózu, se kterou i Hugo Boettinger celý život zápasil.

Talent budoucího malíře se mohl rozvinout poté, co jeho otec, který se dříve pouštěl do mnoha zajímavých ale většinou ne zcela úspěšných projektů, získal v roce 1891 práci jako instalátor Zemské jubilejní výstavy roku 1891 i následujících velkých výstav. Hugo váhal mezi láskou k hudbě a k výtvarné práci, která nakonec zvítězila. I když sám vnímal obě umění ve svých pocitech propojená. Stal se vášnivým posluchačem hudby, což mu umožnil jednak přístup na výstavní koncertní akce Jubilejní, a především Národopisné výstavy, jednak stálá podpora rodiny Fričovy, především Boženy Fričové, od které dostával předplatné a vstupenky do divadla a na koncerty jako vánoční dárky.³ V roce 1892 slyšel na Vinohradech vystoupení začínajícího Českého kvarteta, jehož sekundista Josef Suk před časem chlapce krátce vyučoval hře na housle. Také zažil na několika koncertech Antonína Dvořáka, jako dirigenta vlastních skladeb. Zcela uchvácen byl pak koncertními programy Národopisné výstavy za vedení Karla Kovařovice. Dojem je zachycen na ještě dětsky exaktní kresbě *Ideální koncertní síň 1895*.⁴ Fascinován byl i houslovým uměním Františka Ondříčka.

V době studií na Umělecko-průmyslové škole i poté, co se v roce 1898 dostal na Akademii výtvarných umění, vedle výtvarné práce stále častěji navštěvoval i divadla a koncerty. Po skončení studií mu několik stipendií pomohlo uskutečnit studijní cesty do Paříže, Londýna, Vídně i Itálie. I při pobytech v zahraničí vyhledával koncerty a dojmy z nich zachytil na několika kresbách. V roce 1904 se během návštěvy Vídně se blíže seznámil se svým vrstevníkem, příbuzným rodiny Fričovy, Richardem Veselým, který tu studoval estetiku. Ten po návratu do Prahy uvedl Boettingera do spolku Podskalská filharmonie, o jehož vznik se zasloužil především skladatel Vítězslav Novák. Tady navázal malíř styky s celou skupinou pro něj celoživotně významných hudebníků a nejbližších přátel, především opět s Josefem Sukem, i když ten pravidelným návštěvníkem spolkových setkání nebyl. Malíř se stal oblíbeným členem a dokumentátorem dění v tomto spolku, jak dokládají početné kresby.

Po dokončení studií se Boettinger vedle četných kreseb pro časopisy živil především jako portrétista. Po sňatku s Růženou Ottovou, dcerou vydavatele Jana Otty, v roce 1910, již nebyl na této práci existenčně tolik závislý a mohl se více věnovat volné tvorbě, plně odpovídající jeho uměleckým představám. Část jeho portrétní tvorby je pak spíše osobní poctou a dokladem zájmu o ty, které maloval. Mezi takové právě obrazy jeho hudebních přátel patří. Intenzitu hudebního života v domácnosti umělce popisuje ve svých vzpomínkách na zimu 1910–1911 Růžena Boettingerová:

„Počalo se i období intenzivního hudebního života u nás. Přátelé hudebníci přicházeli stále častěji a rádi, Klavír zněl pod podivuhodnými rukama Sukovým, Štěpánovým,

3 Rodina Fričova se vedle podnikání i významně angažovala v podpoře vědy a umění. Především činnost Josefa Jana Friče se koncem 19. století i později neomezila na podnikání v oboru optiky, ale i na podporu astronomie, dalších věd a umění, především hudby. Jeho úsilí pak vyvrcholilo aktivní nezištnou účastí na protirakouském odboji. Významně podporoval, sám amatérský hudebník, České kvarteto a Josefa Suka, za kterého se plně postavil v rámci sporů se Zdeňkem Nejedlým po roce 1918. Jeho neprovdaná sestra Božena jeho aktivity nejen podporovala, ale především se na nich svou prací významně podílela.

4 Kresba je v části pozůstalosti umělce uložené v národopisném oddělení Západočeského muzea v Plzni.

*Romana i Richarda Veselého a jiných. Přicházel Ondříček a Hoffmann, záhy i celé České kvarteto, na čaj, na večeri, ovšem vždy s bohatým hudebním programem, někdy zcela improvizovaným, někdy předem určeným. Ondříček i Kvarteto u nás zkoušivali, prostě jsme hýřili v hudebních požitcích.*⁵

Pojetí obrazů odpovídá postupnému vývoji malířova stylu, který nejprve vstřebával dobové způsoby práce s malbou. To se projevilo např. několikaletým vlivem tlumené barevnosti britského malíře Jamese Abbota Mac Neil Whistlera. Postupně však dospěl k vlastnímu vyjádření, které jako by nehledalo čistou vnější podobu, ale snažilo se v prvním plánu zprostředkovat jeho vlastní vidění osobnosti portrétovaného. Jeho paleta se prosvětliila. V oblasti kresby byl poměrně progresivní, v malbě však odmítal moderní programy, např. kubismus neuznával.

České kvarteto

V dubnu 1907 se na večeru Podskalské filharmonie, na kterém vystoupil i Karel Hoffmann, po nějaké době Boettinger opět setkal s Josefem Sukem. Vzájemné styky se všemi členy Českého kvarteta byly stále častější. Nakonec vyslovil malíř prosbu, že by kvarteto rád namaloval.⁶ Práce na obraze započaly koncem léta, kdy členové kvarteta během pobytu u violoncellisty Hanuše Wihana, který trávil léto pravidelně v Brandýse nad Orlicí, připravovali repertoár pro příští sezónu. Boettinger tam pobýval tři týdny také, protože pracoval na četných kresbách k připravovanému portrétu Františka Ondříčka. Ten zde měl vilu, která byla nejen místem odpočinku pro něj a rodinu, ale i místem setkávání s uměleckými přáteli. Vzniku obrazu kvarteta chtěl malíř věnovat samostatnou vzpomínkovou stať v připravované publikaci ke třicátému výročí činnosti Českého kvarteta.⁷ Prvním výsledkem byla kresba členů souboru při hře, která se pohybuje na hranici výrazové pohybové studie a karikatury.⁸ Vzniku obrazu předcházela celá řada kreseb (tužkou, tuší, pastelem). Vznikaly na koncertech, na zkouškách kvarteta v bytě Hanuše Wihana, kam Boettinger docházel. Jsou dokladem nejen precizní studijní práce malíře, ale především ukazují nejsilnější a charakteristickou kvalitu jeho tvorby – schopnost zachycení pohybu, gesta, výrazu, a to z valné části ne přímou malbou podle modelu, ale z vlastní paměti, případně podle jednoduchých náčrtků. Často na jednom listu vidíme detaily rukou při hře, držení nástroje, postoj, vzájemnou polohu hráčů kvarteta, jejich typické pózy. Pozoroval kvarteto jako celek i jednotlivce při hře. Kompozice obrazu dozrávala dlouho, definitivní malba byla provedena až na podzim roku 1911. Mimořádná práce podle modelu – kvarteta při hře – byla zvolena až teď v jednom výjimečném případě. Příčinou bylo řešení osvětlení. Malířův ateliér byl osvětlován pouze

5 Růžena BOETTINGEROVÁ, *Hugo Boettinger*. Strojopis, Literární archiv Památníku národního písemnictví, in: archivní soubor NAD 94, Boettinger Hugo (1880–1934), k. 11, 377, s. 98.

6 Vznik tohoto i dalších obrazů je zachycen v četných vzpomínkách Hugo Boettingera a jeho manželky, která sepsala i vzpomínkový životopis, který však nebyl určen k publikaci. Pozůstalost je však poměrně rozptýlená. Písemné materiály najdeme v Západočeské galerii v Plzni, v Archivu Národní galerie, v Literárním archivu Památníku národního písemnictví a korespondenci Hugo Boettingera v pozůstalostech hudebníků v Národním muzeu – Českém muzeu hudby.

7 Hugo BOETTINGER, *Jak jsem maloval portrét Českého Kvartetta* strojopis, nedatováno [1922–1923], nedokončený text, 2 listy. Archiv Národní galerie, fond Hugo Boettinger, č. př. AA 2944.

8 Originál kresby je uložen ve sbírce grafiky Národní galerie, inv. č. K 13180.

Obrázek 1 – Studie Karla Hoffmanna při hře. Kresba tuší a pastelem, 1911, 305 x 455 mm. Národní muzeum – České muzeum hudby – hudebněhistorické oddělení.

Obrázek 2 – Studie Českého kvarteta při hře na podiu Rudolfiny. Kresba tužkou, [1911], 88 x 126 mm. Západočeská galerie v Plzni

Obrázek 3 – České kvarteto. Olej na plátně, 1912, 1550 x 2850 mm, Pražská konzervatoř.

Obrázek 4 – České kvarteto při hře. Kresba křídou na papíře, 1923, 1250 x 1760 mm, Národní muzeum – České muzeum hudby – hudebněhistorické oddělení.

Obrázek 5 – František Ondříček. Dokumentární fotografie olejomalby z roku 1917.

František Ondříček

Houslista patřil k Boettingerovým přátelům, ale jednalo se o přátelství provázené velkým respektem, daným nejen věkovým rozdílem. Ondříčkovo umění bylo předmětem malířova obdivu a přátelských vztahů se nesmírně vážil.¹³ Práce na portrétu začaly v roce 1907 a obraz byl dokončen až v roce 1911. Zachycuje postavu až pod kolena s typickým Ondříč-

denním světlem a cílem bylo zachytit rozptýlené večerní světlo na koncertě v Rudolfinu. Nakonec bylo laskavostí Ferdinanda Pečírky⁹ dovoleno, aby skicoval s kvartetem po koncertě v ještě jednou rozsvíceném sále.¹⁰ Podle vzpomínek Růženy Boettingerové se i teď jen sezení s náznakem hry změnilo spontánně v hru části z Dvořákovy kvartetu d moll. Jako pozadí malby nakonec zvolil neutrální temnou oponu. Obraz byl dokončen na sklonku roku 1911, v únoru roku 1912 jej Boettinger vystavil na své souborné výstavě v pavilónu Mánesa.¹¹ Pak rozměrné pláno viselo roky v ateliéru, v roce 1932 se jednalo o koupi s hlavním městem Prahou, nakonec jej v odkazu malíře dostala pražská konzervatoř, kde je dodnes. K tématu Českého kvarteta se opakovaně vracel, vznikla celá řada kreseb, grafik i rozměrná lavírovaná kresba z roku 1923, která byla dlouho uložena v soukromém majetku a v roce 2014 byla zakoupena do sbírek Národního muzea.¹²

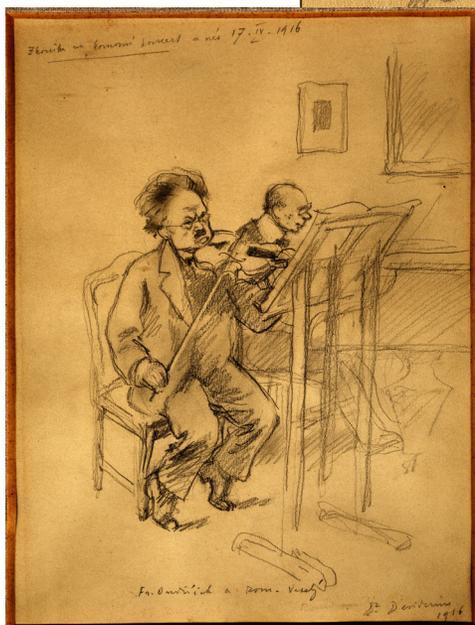
9 Prof. MUDr. Ferdinand Pečířka (1859–1922) byl významným lékařem s hlubokým zájmem o hudbu. Byl od počátku členem a nepostradatelným organizátorem činnosti Českého spolku pro komorní hudbu v Praze.

10 Růžena BOETTINGEROVÁ, *Hugo Boettinger*, s. 100.

11 Výstava nazvaná *Hugo Böttinger, výbor prací 1901–1911*, byla zahájena 9. února 1912 a obraz Českého kvarteta byl dominantou částí věnované portrétní tvorbě.

12 Kresba je uložena hudebněhistorickém oddělení Českého muzea hudby pod č. př. 44/2014 a byla v rámci projektu restaurována.

13 Růžena Boettingerová jejich vztah v roce 1907 popisuje takto: „*Styky s Ondříčkem byly nepochybně formálnější. Egocentrický, sebevědomý mistr se dával obdivovati s jistou dávkou shovívavosti k mladému kumštýři. Sám však také dával najevo obdiv až téměř naivní, a to nad Boettingerovou paměti. Rád se vždy díval, co malíř*

Obrázek 6 – Studie Františka Ondříčka při hře. Kresba tužkou, 1907, 260 x 185 mm, Západočeská galerie.

Obrázek 7 – Zkouška na komorní koncertu u nás 17. 4. 1916, František Ondříček a Roman Veselý. Kresba tužkou, 365 x 280 mm, Národní muzeum – České muzeum hudby – hudebněhistorické oddělení.

právě při návštěvě nakreslil; když pak příštího dne přinesl kresbu větší, výraznější, výstižnější projevoval nepokrytě svůj úžas...“ Růžena BOETTINGEROVÁ, s. 99.

Obrázek 8 – František Ondříček přidává po svém koncertu 3. 2. 1918 ve Smetanově síni v Praze. Dokumentární fotografie kresby z roku 1918

pod koncertě z paměti.¹⁶ Rozměry obrazu jsou uváděny 100 x 51 cm. Ve fotodokumentaci malířovy tvorby provedené v ateliéru Štenc najdeme analogický detail Ondříčkovy hlavy s pozadím orchestru, který je značen „Ondříček přidává po svém koncertu 3. února 1918 ve Smetanově síni v Praze“. Oba obrazy jsou v neurčeném soukromém majetku.

Vítězslav Novák

O charakteristické podobizně skladatele Vítězslava Nováka je dochováno jen málo informací. Nepodařilo se najít jakoukoli korespondenci mezi oběma umělci, ani autentické vzpomínky k jeho vzniku. A to i přes to, že se setkávali několik let a vzniklo i několik, často satirických kreseb. Nevíme tedy zda vznik obrazu inicioval skladatel, nebo malíř. Protože je dnes uložen ve sbírkách Západočeské galerie v Plzni spolu s celou Boettingerovou pozůstatostí, patrně zůstal v majetku malíře. Obraz byl dokončen v roce 1911. Zachycuje Nováka v typickém postoji se zkříženýma rukama, který Boettinger zachytil na několika kresbách a litografií. Malba patří mezi menší formátům a má hladký malířský rukopis a temnější barevné ladění staršího období malířovy tvorby.

¹⁴ Viz archiv.narodni-divadlo.cz/predstaveni/13820 (přistoupeno 19. 12. 2024).

¹⁵ *Zlatá Praha* 35, 1918, č. 44, s. 521.

¹⁶ Růžena BOETTINGEROVÁ, s. 118.

kovým gestem s houslemi v podpaží. Vzniku obrazu předcházela celá řada přípravných kreseb pořizovaných cíleně během Ondříčkových návštěv u Boettingerů, v létě v Brandýse nad Orlicí i na koncertech. Do bubenečské víly často přicházel se svými kolegy a doprovazeči a zkoušel zde na své pražské koncerty. Manželé tak byli prvním publikem významných koncertů i premiér. Atmosféru těchto hudebních setkání ukazuje nejlépe kresba Ondříčka doprovázeného klavíristou Romanem Veselým *Zkouška na komorní koncert u nás 17. 9. 1916*. Portrét byl dlouhou dobu v majetku Ondříčkovy společnosti, dnes je uložen na Pražské konzervatoři.

Fotograficky je doložen ještě jeden portrét obdobné kompozice, který vznikl v roce 1917 pod dojmem koncertu na oslavu čtyřicetileté činnosti Františka Ondříčka v Národním divadle konaném 17. května, na kterém Ondříček zahrál Beethovenův a Dvořákův houslový koncert a vlastní Českou rapsodii.¹⁴ Večer pod taktovkou Karla Kovařovice uzavřela Sukova Praga. Kompozice je obdobná, vidět je celá postava ve stejném gestu, ale zachycuje na pozadí členy orchestru. Obraz je zmiňován v soukromém majetku, dnes neurčeném. Obraz byl publikován v časopise *Zlatá Praha*.¹⁵ Podle svědectví paní Boettingerové vznikl v několika dnech

Obrázek 9 – Vítězslav Novák. Olej na plátně, 1911, 760 x 560 mm. Západočeská galerie v Plzni.

Josef Suk

Oba umělce pojil asi nejbližší přátelský vztah ze všech. Nejen, že Boettinger obdivoval Josefa Suka jako houslistu a skladatele, ale i Suk měl největší zájem o malířovu práci a oba spojovala zvýšená sensitivita. Boettingerovi měli možnost Suka ocenit především jako klavíristu a toho, kdo jim vlastní i obecně celou klasickou hudbu a její dějiny dokázal přiblížit způsobem, který na ně měl velký vliv. Za nejvzácnější považovali chvíle, kdy Suk přehrával ze svých vynikajících skladeb, především pak Zrání a Epilog. Většina návštěv se odehrávala v Bubenči ve vile Boettingerových, jejich velký salon s dobrým klavírem a akustikou zval k muzicírování. Jen vzácně byli oni na návštěvě u Suka v jeho bytě

a jen jednou v roce 1924 navštívili Křečovice. Na typická vystoupení vzpomíná Růžena Boettingerová např. roku 1917: *“V listopadu toho roku jsme troufali pozvat větší společnost na přání Sukovo. České kvarteto zahrálo pozvaným přátelům druhý Sukův smyčcový kvartet, a to dvakrát za sebou. Bylo to první provedení před provedením veřejným v komorním spolku, událost.”*¹⁷

Výrazem tohoto blízkého upřímného přátelství byla dedikace Sukovy sklady *O přátelství*, kterou věnoval manželům k desátému výročí svatby v roce 1920. Sám ji přehrál a vysvětloval, co vše z jejich vztahu odráží. Za celou dobu vzniklo několik set kreseb, ale vedle skupinových jen dva portréty. První je datován rokem 1914 a svědectví paní Boettingerové jej charakterizuje jako “z paměti lehce načrtnutý”. Je nejtypičtějším pojetím skladatele sedícího u klavíru při hře s neodmyslitelným doutníkem. Obraz byl v Sukově majetku, nyní

17 Růžena BOETTINGEROVÁ, s. 119.

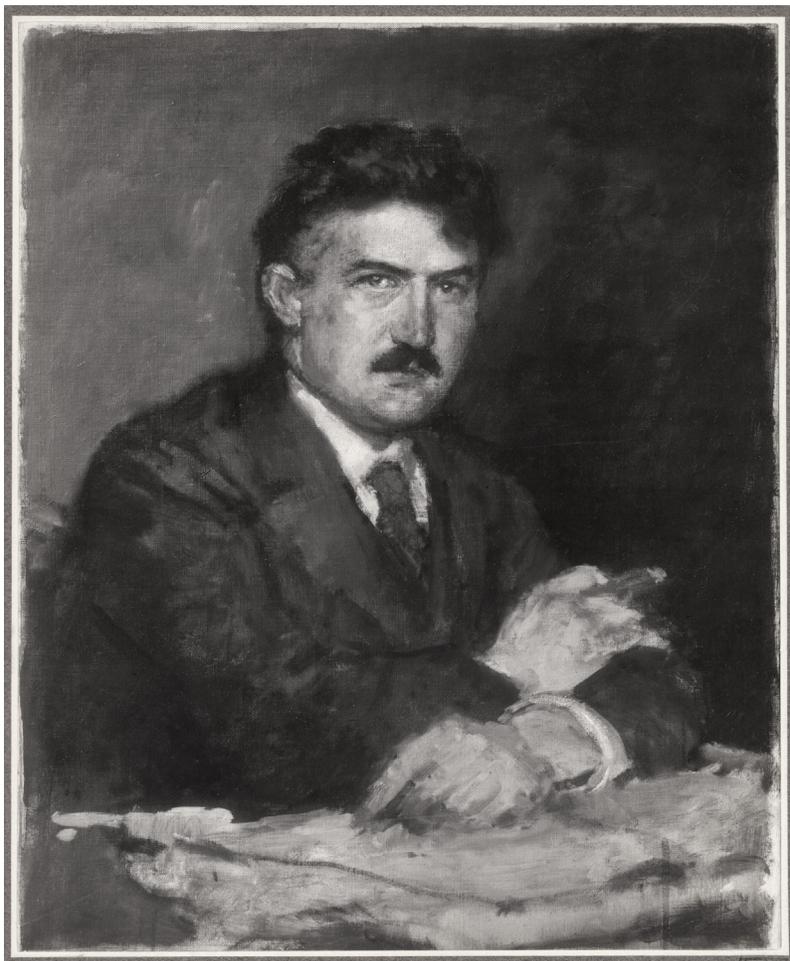

Obrázek 10 – Josef Suk, 1914. olej na plátně, 790 x 795 mm, Národní muzeum – České muzeum hudby – hudebněhistorické oddělení.

je uložen v Národním muzeu – Českém muzeu hudby.¹⁸ K podobnému tématu se vrátil ještě jednou v roce 1917, kdy vznikla krásná podobizna Josefa Suka sedícího s doutníkem v ruce nad notami. Opět je to malba v uvolněném rukopisu s důrazem na pohled portrétovaného. Podle zpráv paní Boettingerové byl po druhé světové válce obraz v majetku Akademie múzických umění, dnes se jej nepodařilo dohledat, známe jen černobílou fotografii.

Velkou výzvou jejich vztahu byl bezprostředně po strhující premiéře Zrání útok na Josefa Suka ze strany Zdeňka Nejedlého. Boettingerovi se účastnili i zkoušky, která shodou okolností proběhla dopoledne 18. října 1918, kdy reagovali všichni radostně na oznámený vznik republiky. Po premiéře píše Boettinger Sukovi nadšený dopis. Suk i České kvarteto našli v malíři zaníceného zastánce. V nejužším vztahu sdíleli i vážné zdravotní problémy, které především postihovaly Hugo Boettingera, který od mládí bojoval s tuberkulózou.

¹⁸ Muzeum jej získalo v roce 2024 odkazem paní Marie Sukové.

Obrázek 11 – Josef Suk, 1917. Dokumentární fotografie olejomalby.

Umělec a jeho přátelé

Malířův vztah k Josefu Sukovi byl završen vznikem velkoformátového obrazu ke skladatelovým padesátinám. Boettinger sám svou inspiraci definoval ve vazbě na obraz *Hommage à Delacroix* od Henriho Fantin-Latoura, jehož kompozice v rozvržení obrazu silně rezonuje. Do prostoru salonu vily Boettingerových umístil centrálně klavír s hrajícím Sukem, obklopil ho jeho přáteli, kteří jej poslouchají, což dává seskupení osob smysluplný význam.

Přemýšlení o obraze je reflektováno na řadě kreseb i v několika variantách vlastní malby. Bohužel s výjimkou definitivního obrazu, který je umístěn v Památníku Josefa Suka v Křečovicích, jsou další varianty neznámé v soukromém majetku. Je vidět, že některé postavy se přesouvají a poslední úpravy se vztahují k vlastním postavám manželů Boettingerových, které nakonec zůstávají skromně v pozadí pravé strany obrazu.

Obrázek 12 – Studie kompozice obrazu *Umělec a jeho přátelé*. Kresba tužkou a tuší, 1921, 113 x 142 mm, Západočeská galerie v Plzni.

Obrázek 13 – *Umělec a jeho přátelé*. Olej na plátně, 1923, 1450 x 2350 mm, Národní muzeum – České muzeum hudby – hudebněhistorické oddělení.

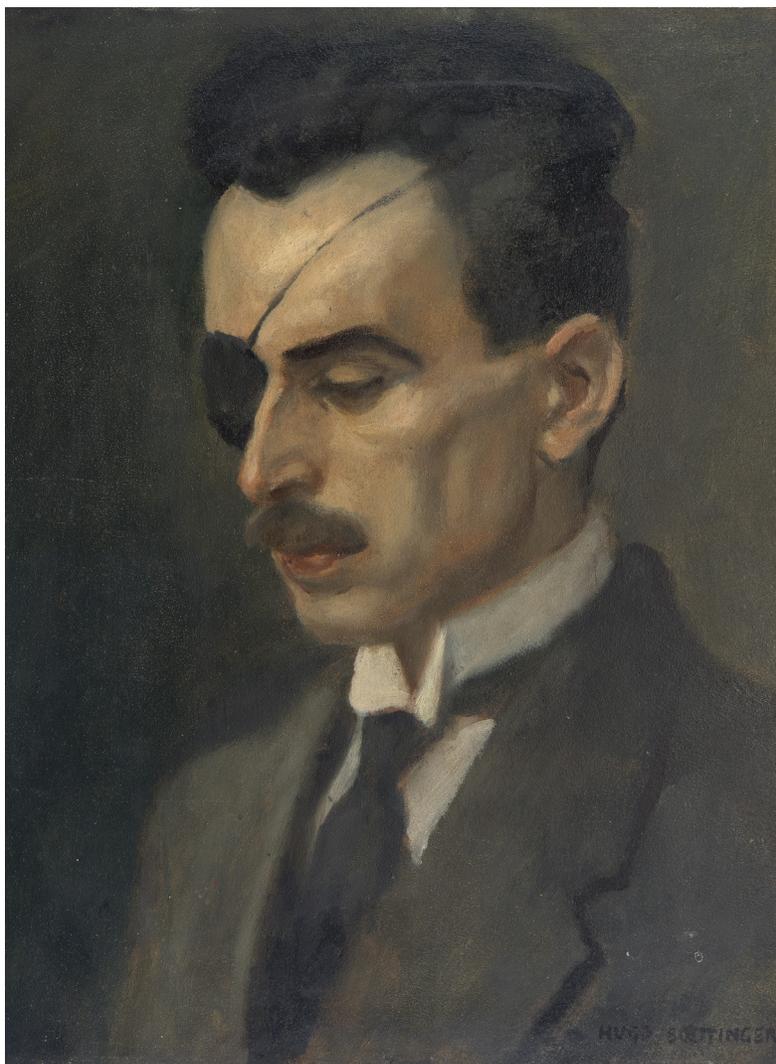

Obrázek 14 – Dokumentární fotografie olejové studie k obrazu *Umělec a jeho přátelé* na neurčené výstavě.

„A ještě něco. Skizzuji nový obraz, který by znamenal jakousi intimní oslavu Suka a mohl by se nazývat „Umělec a jeho přátelé“. Je to Suk sedící u klavíru – jakoby u nás dole v saloně – předehrávající nějakou novou svou skladbu, a kolem je seskupeno několik jeho skutečných přátel – titelů. Na čelním místě opřen o klavír, stojíte, drahý mistře, Vy ohlížíte se k několika dalším za Vámi jako byste jim něco říkal. A tu, když byste k nám přišli, dovolil bych si udělati nějakou skizzu pohybu a gesta rukou, a prosil bych Vás, mohl-li byste přijít v šedivých šatech (nebo hnědých či jakých), hlavně aby nebyly tmavé, černé, černomodré nebo pod. Mám už i 2 barevné skizzy (tužkových asi 12) na nichž Suk a Vy jste v šedých šatech. A dále bych prosil o vázanku takovou tu kumštýřskou „šerpu“ (jak jsme říkali) jakou nosíváte a která je pro Vás velmi charakteristická. Tu mám na skizze tmavě modrou, ale mohla by být i černá. – Tak jsem si toho naporučel dost a těším se na Vaše laskavé zprávy. ... Nota bene – Suk o tom obraze neví, bylo by to pro něho překvapení.“¹⁹

Jak zde autor zmiňuje, bylo snahou, aby něco přes rok vznikající obraz zůstal pro obdarovaného utajený. To přineslo nemálo improvizací, protože Suk zašel k Boettingerovým

19 Dopis Hugo Boettingera Františku Ondříčkovi ze dne 3. 3. 1922. Národní muzeum – České muzeum hudby – hudebněhistorické oddělení, č. př. 60/66.

Obrázek 15 – Václav Štěpán. Olej na plátně, 1922, 520 x 410 mm
soukromý majetek.

často, mnohdy bez ohlášení. Byl nutno i zdůvodnit přítomnost dalších přátel, kteří zrovna seděli modelem. Na tyto situace pak vzpomíná Boettinger ve své stati do Sukova sborníku „*O přátelství s velkým umělcem*“²⁰ Několik studií hlav přátel nakonec namaloval i v oleji, a věnoval jim je. Tak vznikla malba Jiřího Herolda, Václava Talicha,²¹ Josefa Suka²² a Vác-

20 *Josef Suk“ život a dílo: studie a vzpomínky.* Ed. Jan Miroslav Květ. Hudební matice Umělecké besedy, Praha, 1935.

21 V majetku rodiny.

22 Dnes vystaven v Památníku Josefa Suka v Křečovicích.

Obrázek 16 – Studie Františka Ondříčka. Kresba tužkou, [1922], 161 x 160 mm, Západočeská galerie v Plzni.

problém, jako obraz Českého kvarteta – bylo tak monumentální, že přesahovalo možnost jeho vystavení v běžném bytě. Dlouho tedy zůstalo v Boettingerově ateliéru, bylo nabízeno Knihovně hl. m. Prahy a dnes je součástí expozice Památníku Josefa Suka v Křečovicích, ale ani tam nemůže mít odpovídající plochu a odstup, aby vynikly všechny kvality této malby.

Závěr

Nespočetné kresby Hugo Boettingera zachytily jeho hudební současníky, přátele, v satirách i nepřátele. Olejomalby jsou věnovány těm, kteří mu byli nejbližší. Jsou ojedinělým svědectvím přátelských vztahů mezi hudebníky navzájem i ve vztahu k malíři. Jsou to přátelství, která vznikla v mládí a přetrvala po celý život. Sdíleli spolu úvahy o umělecké práci, radosti i strasti osobního života, zdraví a nemoci. Hluboká znalost a pochopení vzniku skladeb i interpretačních výkonů, které sledoval od skic a zkoušek až po výsledné koncerty,

lava Štěpána.²³ Jaká pozornost byla věnována i jednotlivým detailům ukazují četné kresby. Práce na portrétu Františka Ondříčka, jehož postava je na čelném místě obrazu, měla ještě jiný aspekt. Práce na studiích jeho postavy a hlavy proběhly těsně před Ondříčkovým skonem v roce 1922. Jsou to poslední z četných kreseb houslisty, které Boettinger vytvořil. Studie hlavy pak byla základem grafiky použité na vzpomínkových materiálech k Ondříčkovu pohřbu.

Výsledné dílo Josefa Suka ohromilo a dojalo, ale přesto představovalo stejný

23 V majetku rodiny.

se obráží v psychologické hloubce Boettingerových portrétů, které tak přesahují běžné výkony portrétní tvorby. Zasloužily by si možnost větší veřejné prezentace pro přátele hudby i výtvarného umění.

„Bratře Hugo, něco nás bolí, něco pobolívá, ale snášejme to ve vzájemných vzpomínkách.“

Josef Suk Hugo Boettingerovi, 28. 12. 1933.